RAPPORT TA’ TMIEM IS-SENA 2021

L-Uffiċċju tal-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali

Alison Bezzina (MA Lond)

DIĊEMBRU 2021

“If you’re going through hell, keep going” – Winston Churchill

“Jekk tkun għaddej mill-infern, ibqa’ miexi”

L-ewwel sena tiegħi bħala Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali kienet waħda b’ħafna sfidi, ħafna mumenti ta’ sodisfazzjon, iżda wkoll b’ħafna aktar mumenti ta’ qsim ta’ qalb milli qatt stajt nimmaġina.

Fir-rwol preċedenti tiegħi bħala attivista u kelliema għall-annimali, kont nisma’ u nikteb dwar stejjer relatati mal-annimali kull ġimgħa, u l-krudeltà li kont naqsam mal-pubbliku kultant kienet devastanti u ħafna drabi ma titwemminx.

Madankollu, bħala Kummissarju, il-frekwenza ta’ dawn ir-rapporti triplikat, il-gravità ta’ uħud mis-sitwazzjonijiet ta’ kultant kienet tal-waħx, li l-impotenza li kont inħoss, anke bit-titlu u l-awtorità ta’ Kummissarju taħt ismi, ħafna drabi kienet ta’ qtigħ il-qalb.

It-tentazzjoni li nirriżenja kienet reali ħafna, fil-fatt kienet xi ħaġa li tgħaddili minn moħħi kuljum, imma mbagħad kont nesperjenza xi rebħa żgħira, il-ħbieb kienu joffru kelma ta’ inkoraġġiment, kien jirnexxielna nsalvaw il-ħajja ta’ xi annimal, kont nara li l-awtoritajiet qed jieħdu azzjoni fuq ir-rakkomandazzjonijiet tiegħi, u l-aktar sinjifikanti kien meta ninduna li l-opinjoni tan-nies kienet qed tinbidel bil-mod il-mod. Dan kollu għeni biex nirreżisti, għalhekk minflok qtajt qalbi biex nipproteġi lili nnifsi mill-uġigħ u d-dwejjaq ta’ kuljum, Kont immur id-dar u ngħannaq lill-klieb tiegħi aktar bil-qawwa, nixtrilhom aktar ġugarelli u *treats* għalihom, u komplejt niġġieled, komplejt inħabbat fuq il-bibien, u bqajt naħdem.

Kif jirrifletti dan ir-rapport, is-sitwazzjoni attwali tinħtieġ l-istamina ta’ xi ħadd li jiġri fil-maratoni u mhux ta’ min jagħmel l-isprints, għalhekk minkejja li l-ġlieda għal dawk li m’għandhomx vuċi tista’ tkun ta’ qsim il-qalb, huwa importanti li nibqgħu nissieltu!

Jien tassew nemmen li diġà saret bidla kbira, u li bil-mod il-mod nistgħu naslu biex pajjiżna jkun fis-sitwazzjoni fejn kull min iħobb lill-annimali jixtieq li jkun. Imma qatt ma nistgħu nieqfu, irridu nibqgħu mixjin ‘il quddiem, u naqdfu kontra l-kurrent. FLIMKIEN.

IN-NOTA TAL-FTUĦ TAL-KUMMISSARJU

Alison Bezzina (MA Lond)

Il-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali

DIĊEMBRU 2021

WERREJ

TIBDIL FIL-MOD KIF NAĦDMU	1
ID-DIFFIKULTAJIET EWELNIN	2
L-AKTAR TAGĦLIMIET KRUĊJALI - NIES & SPAZJU	3
L-ISTATUS TAL-15-IL RAKKOMANDAZZJONI TAL-KUMMISSARJU	4-9
INVESTIGAZZJONI DWAR NUMRU TA' KLIEB LI ĠEW EWTANIZZATI MID-DIRETTORAT GĦALL-ĦARSIEN TAL-ANNIMALI	10-14
INIZJATTIVI U ATTIVITAJIET OĦRA	
- PUBBLIKAZZJONIJIET GĦALL-ISKEJJEL	15
- FULJETT BIEB BIEB – IL-ĦAMES LIBERTAJIET	16
- WEBSITE AĠĠORNATA	17
- PJATTAFORMI ĠODDA TAL-MIDJA SOĊJALI	18
- KONSULTAZZJONIJIET LEĠIŻLATTIVI	19
- KAMPANJA ESTETENSIVA TA' EDUKAZZJONI BIL-VIDJO	20
- PR U VIŻIBILITÀ FUQ IL-MIDJA	20
- SPEZZJONIJIET TAL-ANIMAL WELFARE	21
- ASSISTENZA PUBBLIKA U INVOLVILEMENT MILL-PUBBLIKU	21
- RAPPORT DWAR IL-PETTING FARM TA' TA' QALI	22
- MEMORANDA TA' FTEHIM	23
- SESSJONIJIET FL-ISKEJJEL	23
- RAPPORT DWAR BAJJIET LI JILQGĦU L-KLIEB	24
- INVOLVIMENT LEGALI U TAL-PULIZIJA	24
- L-EWWEL PREMJU GĦALL-ĦARSIEN TAL-ANNIMALI	25
- ASSISTENZA LID-DIRETTORAT GĦALL-ĦARSIEN TAL-ANNIMALI	25
- EŻERĊIZZJI TA' MYSTERY SHOPPING GĦALL-KONTROLL TAL-KWALITÀ	26
- KOOPERAZZJONI	26
IN-NOTA FINALI TAL-KUMMISSARJU	27

TIBDIL FIL-MOD LI NAĦDMU

Minħabba li l-ħatra tiegħi bħala Kummissarju għall-ewwel kienet biss għal sena waħda u ma kienx hemm ċertezza li wara din se tiġi estiża, kien importanti għalija li ma neħlux ħin, u li nagħmlu kemm jista' jkun differenza fl-aqsar żmien possibbli.

Għal din ir-raġuni, minflok rapport annwali, għażilt li nippreżenta rapporti regolari kull tliet xhur b'sett ta' 5 rakkomandazzjonijiet f'kull wieħed. It-tliet rapporti trimestrali ppreżentati matul 2021 jinstabu hawn.

Il-ħsieb wara din id-deċiżjoni kien li nipprovdu lill-awtoritajiet biżżejjed żmien sabiex tittieħed azzjoni dwar ir-rakkomandazzjonijiet ippreżentati, biex b'hekk l-Uffiċċju tiegħi jkollu l-opportunità biex jieħu azzjoni dwar kull rakkomandazzjoni, u biex jaġixxi u jagħti parir dwar sitwazzjonijiet topiċi hekk kif jinqalgħu.

Minkejja xi ostakli, inkluż pandemija globali, matul is-sena rajt ħafna rieda tajba, ħidma intensiva u inizjattivi pożittivi minn diversi partijiet interessati. Rajt ukoll diversi kanali ta' komunikazzjoni importanti li finalment infetħu għad-diskussjoni, u l-awtoritajiet kienu aktar lesti li jaċċettaw suġġerimenti u rakkomandazzjonijiet. Waqt li tibdil tekniku, implimentazzjoni u twettiq jibqgħu jseħħu pjuttost bil-mod, ħafna rakkomandazzjonijiet ġew implimentati bis-sħiħ jew parzjalment, u diversi oħrajn huma fil-proċess li jiġu implimentati.

ID-DIFFIKULTAJIET EWLENIN

Għalkemm inħoss li din l-istrateġija kienet effettiva u effiċjenti, sfortunatament, matul l-ewwel sitt xhur tal-ħatra tiegħi, id-Direttorat għall-Ħarsien tal-Annimali kien qed jopera mingħajr Direttur u mingħajr Assistent Direttur għall-Operat. Ħassejt li din is-sitwazzjoni xekklet b'mod sinifikanti il-pass tal-ħidma tal-Uffiċċju tiegħi għax minkejja l-isforzi kollha tal-Ministeru, ma kien hemm ħadd li kellu l-awtorità fid-Direttorat li stajna naħdmu miegħu fuq bażi ta' kuljum, kif ukoll fuq strateġiji aktar fit-tul.

Fil-fatt, diversi suġġerimenti prattiċi ġew posposti sakemm inħatar Direttur ġdid f'April 2021. Dawn kienu jinkludu suġġerimenti dwar kif jista' jittejjeb is-servizz 1717, ix-xelter tal-qtates eżistenti, kif ukoll is-servizzi ta' infurzar u tal-ambulanza.

In-nuqqas ta' Direttur fid-Direttorat għall-Ħarsien Annimali kkontribwixxa wkoll għall-konfużjoni pubblika eżistenti bejn ir-rwol tiegħi bħala Kummissarju u dak tad-Direttur tad-Direttorat għall-Ħarsien tal-Annimali. Għalkemm iddedikajt ħafna ħin u spazju fuq il-midja biex nispjega d-differenza bejn iż-żewġ rwoli, ħafna persuni għadhom iħawdu ż-żewġ pożizzjonijiet u l-funzjonijiet tagħhom.

Ħidma li kienet tinħtieġ l-input ta' u kooperazzjoni mad-Direttorat għas-Servizzi Veterinarji twaqqfet ukoll sa Marzu 2021 minħabba li sa dak iż-żmien, il-pożizzjoni ta' Direttur tad-DVS kienet vakanti.

L-AKTAR TAGĦLIMIET KRUĊJALI - NIES & SPAZJU

Huwa kruċjali li nħaffu l-proċess ta' reklutaġġ sabiex nissodisfaw il-ħtieġa, li ilha għal ħafna żmien, li nsibu persunal aktar kompetenti fid-Direttorat għall-Ħarsien tal-Annimali, madankollu dan jibqa' proċess tassew diffiċli u fit-tul.

Għalkemm ċerti pożizzjonijiet ewlenin imtlew u l-proċess ta' reklutaġġ għal pożizzjonijiet oħra nbeda wkoll, għad baqa' ħafna problemi ta' persunal, speċjalment dawk li jinvolvu *carers*, *cleaners* u aġenti ta' *customer care*.

Mingħajr proċess ta' reklutaġġ xieraq u f'waqtu għal dawn il-pożizzjonijiet, l-operati ta' infurzar u ta' salvataġġ tad-Direttorat ma jistgħux jaħdmu kif suppost.

Apparti riżorsi umani kompetenti biex jimlew il-pożizzjonijiet meħtieġa, **hemm ukoll bżonn urġenti ta' SPAZJU**. Għall-aħħar xaharejn tas-sena, id-Direttorat ma setax jaħdem kif suppost minħabba n-nuqqas ta' spazju biex inżommu aktar klieb u qtates. Ix-xelter tad-Direttorat fl-Għammieri, kif ukoll is-santwarji kollha kienu mimlijin daqs bajda, sal-punt li klieb li jinstabu fit-toroq li ma kienux feruti kienu qed jitħallew barra, u spezzjonijiet li mhumiex urġenti ġew imwaqqfa.

Il-Ministeru assigura lill-Uffiċċju tiegħi li matul l-ewwel kwart tas-sena d-dieħla (2022), kellha tinbena estensjoni sabiex inkunu nistgħu nilqgħu aktar klieb fl-Għammieri.

L-ISTATUS TAL-15-IL RAKKOMANDAZZJONI TAL-KUMMISSARJU

Matul is-sena 2021, l-Uffiċċju tal-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali ppreżenta 15-il rakkomandazzjoni lill-Ministeru għall-Agrikoltura, is-Sajd, l-Ikel u l-Ħarsien tal-Annimali. L-ebda waħda mir-rakkomandazzjonijiet ma ġiet irrifjutata, uħud għadhom qed jiġu diskussi, uħud ġew implimentati totalment jew parzjalment, u uħud huma fil-proċess li jiġu implimentati. Dawn kienu r-rakkomandazzjonijiet u l-progress tagħhom s'issa:

(aħmar) Għadhom qed jiġu diskussi

(oranġjo) Fil-proċess ta' implimentazzjoni

(aħdar) Implimentati kompletament jew parzjalment

Rakkomandazzjoni 1: Jingħata permess lid-Direttur tal-AWD u l-VRD biex temporanjament jipprojbixxu lil xi ħadd milli jżomm aktar annimali wara li tkun saret konfiska. Il-projbizzjoni tapplika sakemm il-qorti tiddeċiedi mod ieħor jew tikkonferma deċiżjoni.

Waqt li din ir-rakkomandazzjoni ġiet aċċettata bħala prinċipju, huwa kemxejn aktar diffiċli li din tiġi implimentata mingħajr ksur tad-dritt li persuna tkun preżunta innoċenti sakemm tkun misjuba ħatja. Bħala alternattiva, ftit żmien ieħor se tiġi ppreżentata quddiem il-Kabinett emenda għall-Kap 439 tal-Att għat-Trattament Xieraq tal-Annimali, fejn se jkun propost li l-liġi tiġi emendata sabiex fi proċeduri tal-qorti pendenti, il-prosekuzzjoni tista' titlob li l-Maġistrat jipprojbixxi persuna milli żżomm annimali sakemm il-Qorti tiddeċiedi fuq il-każ.

Rakkomandazzjoni 2: Żieda fid-daqsijiet tal-gaġeġ għall-klieb li huma legalment aċċettabbli mil-liġi.

Din ir-rakkomandazzjoni ġiet aċċettata wkoll fil-prinċipju, imma għadha qed tiġi diskussa. Ir-rakkomandazzjoni titlob li tal-anqas jiġu rdoppjati d-daqsijiet minimi tal-gaġeġ.

Rakkomandazzjoni 3: Tiġi emendata l-liġi biex il-qorti tingħata possibilità usa' li tipprojbixxi lill-persuni li jinstabu ħatja ta' krudeltà fuq l-annimali milli jerġa' jkollhom aktar annimali.

Din ir-rakkomandazzjoni ġiet implimentata bis-sħiħ kif imħabba mill-Kummissarju, nhar il-Ġimgħa 26 ta' Marzu 2021 matul konferenza għall-istampa mal-Onor. Refalo u l-Onor. Zammit Lewis.

Rakkomandazzjoni 4: Il-klieb ma jistgħux jinżammu b'mod permanenti fuq bjut, f'garaxxijiet u fi btieħi.

Huwa improbabbli li tkun meħtieġa bidla fil-leġiżlazzjoni sabiex tiġi implimentata din ir-rakkomandazzjoni, għalhekk l-ewwel pass sabiex dan iseħħ huwa li l-persuni li jinfurzaw il-liġi jitħarrġu sabiex jinfurzaw il-liġi eżistenti. L-istewards tal-annimali l-ġodda tal-Kunsilli Lokali, kif ukoll l-ispetturi tal-AW, se jibdew jinfurmaw lis-sidien li l-iżolament huwa forma ta' krudeltà, u biex jieħdu azzjoni sabiex dan jitwaqqaf. Il-pass ta' wara f'dan il-proċess ta' infurzar huwa li jinħarġu multi amministrattivi.

Rakkomandazzjoni 5: Il-frieħ ta' annimali li jinsabu f'żoos ma jibqgħux jintmessu mill-pubbliku.

Wara eżerċizzju ta' konsultazzjoni pubblika li kien konkluż f'Diċembru 2020, il-Ministeru għall-Agrikoltura, is-Sajd, l-Ikel u l-Ħarsien tal-Annimali kkummissjona valutazzjoni tal-impatt biex jitkompla l-istudju tal-impatt ta' din ir-rakkomandazzjoni. L-Uffiċċju tiegħu ġie kkuntattjat mill-kumpanija tal-valutazzjoni tal-impatt f'Diċembru 2021. Ir-riżultat għadu pendenti.

Rakkomandazzjoni 6: *Trainers* tal-Annimali, *Groomers* u *Pet Sitters* – għandhom ikunu rregolati u liċenzjati.

Din ir-rakkomandazzjoni ġiet aċċettata u l-Uffiċċju tal-Kummissarju għall-AW ġie ikkonsultat u ngħata feedback dwar l-abbozz ta' leġiżlazzjoni li qed tiġi proposta biex jiġu rregolati stabbilimenti ta' *groomers, boarding* u *pet sitters*. L-Uffiċċju tal-Kummissarju tal-AW huwa informat ukoll li r-regolament tal-*groomers* u t-trainers tal-annimali (bħala operaturi) se jkun ġestit u abbozzat mill-Kunsill tal-Veterinarji Kirurgi. F'rapport ta' investigazzjoni separata, il-Kummissarju enfasizzat il-ħtieġa li l-VSC jagħti prijorità lil dan u l-Ministeru ta parir lill-Kunsill dwar dan.

Rakkomandazzjoni 7: Trattament uman għal għasafar, ħamiem u għasafar selvaġġi mingħajr sid.

Proġett ġdid mill-Assoċjazzjoni tal-Kunsilli Lokali ta' Malta se jiżgura li l-ħamiem jingħataw għalf kontraċettiv li ma jirriżultax fil-mewt tagħhom. Barra minn dan, id-Direttorat għall-Ħarsien tal-Annimali issa qed jassisti fis-salvataġġ ta' ħamiem selvaġġ u d-Dipartiment għar-Regolamenti Veterinarji jista' jissejjaħ għall-assistenza f'każ ta' għasafar oħra mingħajr sidien bħal papri u wiżż.

Rakkomandazzjoni 8: Aktar riżorsi umani għad-Direttorat għall-Ħarsien tal-Annimali biex ikun jista' jlaħħaq mal-għadd ta' każijiet li dejjem jiżdied.

Nuqqas ta' persunal u nuqqas ta' persunal kompetenti huma fatturi li jistgħu jinħassu kważi fl-oqsma kollha tad-Direttorat għall-Ħarsien tal-Annimali, u għalkemm l-Uffiċċju tiegħi ma daħalx fil-fond fis-

sitwazzjoni tad-Direttorat għas-Servizzi Veterinarji, is-sejbiet inizjali juru li l-problema ta’ nuqqas ta’ persunal qed tinħass hemmhekk ukoll. Għalkemm ċertu pożizzjonijiet ġew mimlija, oħrajn għadhom vakanti. Ċerti rwoli jridu jiġu sottokuntrattati minħabba il hemm nuqqas ta’ disponibbiltà ta’ persunal.

Rakkomandazzjoni 9: Il-bestjalità ssir illegali.

Fit-23 ta’ Novembru 2021 il-Ministru Edward Zammit Lewis ħabbar fil-Parlament li l-bestjalità issa se tkun illegali u kull min jinstab ħati jista’ jeħel sa massimu ta’ tliet snin ħabs u multa ta’ bejn €2,000 u €6.000 (fil-ħin tal-kitba ta’ dan ir-rapport l-abbozz ta’ liġi kien fit-tieni qari tiegħu imma mhi mistennija l-ebda oġġezzjoni).

Rakkomandazzjoni 10: Id-dritt għall-pulizija li jidħlu fi proprjetà privata biex isalvaw annimal.

Bħalissa l-pulizija ma jħossux li għandhom id-dritt li jidħlu fi proprjetà privata anke jekk il-ħajja ta’ annimal tkun tinsab f’periklu imminenti. Il-Ministeru għadu qed ifittex parir legali dwar kif l-aħjar jemenda l-liġi biex dan ikun implimentat.

Rakkomandazzjoni 11: Kampanja ta’ *neutering* iffinanzjata mill-istat għall-klieb u l-qtates.

Leġiżlazzjoni ġdida biex tirregola t-tnissil ta’ klieb qed tiġi abbozzata mid-Direttorat għall-Ħarsien tal-Annimali abbażi ta’ konsultazzjonijiet mal-Kunsill għall-Ħarsien tal-Annimali u l-uffiċċju tiegħi. Huwa mistenni li l-leġiżlazzjoni l-ġdida tiġi ppreżentata fil-Parlament fil-bidu tal-2022.

Rakkomandazzjoni 13: *Microchipping* elettroniku obbligatorju għall-qtates li huma *pets*.

Din ir-rakkomandazzjoni għadha qed tiġi diskussa.

Rakkomandazzjoni 14: Titjib u żieda fl-għadd ta’ bajjiet li jilqgħu l-klieb.

Rapport sħiħ dwar is-sitwazzjoni attwali flimkien ma’ suġġerimenti għal aktar bajjiet li jilqgħu l-klieb kien ippubblikat mill-uffiċċju tiegħi f’Awwissu 2021. Ir-rapport sħiħ jista’ jiġi aċċessat hawn.

Ir-rakkomandazzjonijiet li saru għadhom qed jiġu kkunsidrati mill-Ministeru għall-Agrikoltura, is-Sajd, l-Ikel u l-Ħarsien tal-Annimali.

Rakkomandazzjoni 15: Portal online ċentrali fejn jinbdew l-adozzjonijiet kollha.

Din ir-rakkomandazzjoni ġiet aċċettata fil-prinċipju mill-Ministeru, u l-uffiċċju tiegħi se jkun qed jara l-aħjar mod kif din tista’ tkun implimentata fl-2022.

INVESTIGAZZJONI DWAR NUMRU TA' KLIEB LI ĠEW EWTANIZZATI ID-DIRETTORAT GĦALL-ĦARSIEN TAL-ANNIMALI

Fuq talba tal-Ministeru għall-Agrikoltura, is-Sajd, l-Ikel u l-Ħarsien tal-Annimali, fl-20 ta' Awwissu 2021, l-Uffiċċju tal-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali nieda investigazzjoni dwar numru ta' klieb li kienu ewtanizzati mid-Direttorat għall-Ħarsien tal-Annimali bejn Jannar 2021 u Awwissu 2021. Id-deċiżjoni kienet ibbażata fuq l-allegazzjoni ta' mġieba aggressiva ħafna.

L-investigazzjoni wettqet riċerka fil-fond dwar dak li wasal għall-ewtanasja tal-klieb inkwistjoni, u jekk id-Direttorat għall-Ħarsien tal-Annimali aġixxiex skont il-liġi u skont Proċedura ta' Operat Standard approvata u stabbilita. Il-bord tal-investigazzjoni investiga wkoll l-opinjoni u t-tħassib tal-pubbliku, ikkonsulta mal-esperti fil-qasam u finalment ipprovda diversi rakkomandazzjonijiet għall-aqwa prassi.

Wara li ġew ikkunsidrati l-evidenza, is-sentimenti u l-pożizzjonijiet professjonali kollha, dan ir-rapport jippreżenta diversi osservazzjonijiet konklussivi kif ukoll 10 rakkomandazzjonijiet għall-kunsiderazzjoni mill-Ministeru għall-Agrikoltura, is-Sajd, l-Ikel u l-Ħarsien tal-Annimali.
Ir-rapport sħiħ jinstab hawn.

L-ISTATUS TAL-10 RKKOMANDAZZJONIJIET LI SARU MILL-BORD TAL-INVSTIGAZZJONI BĦALA PARTI MLL-INVESTIGAZZJONI DWAR NUMRU TA' KLIEB LI ĠEW EWTANIZZATI MID-DIRETTORAT GĦALL-ĦARSIEN TAL-ANNIMALI

(aħmar) Għadhom qed jiġu diskussi

(oranġjo) Fil-proċess ta' implimentazzjoni

(aħdar) Implimentati kompletament jew parzjalment

1. **SOP 2019 Klieb Perikolużi għandu jkun aġġornat biex jinkludi:**
   - Jitqies l-ammont minimu ta' żmien li kelb għadu jqatta' għand l-AWD qabel ma jiġi ewtanizzat għal imġieba aggressiva (rakkomandat mhux anqas minn erba' xhur biex iservi bħala biżżejjed żmien għall-kelb biex jadatta sew fl-ambjent il-ġdid).
   - L-għadd minimu ta' inċidenti aggressivi li kelb jista' jkun involut fihom qabel ma titqies l-ewtanasja minħabba imġieba aggressiva (rakkomandat mhux anqas minn tnejn).
   - Li l-kumitat li jiddeċiedi għandu jikkonsulta ma' konsulent tal-imġieba (*behaviourist*) kwalifikat u esperjenzat qabel ma tittieħed kwalunkwe deċiżjoni biex jiġi ewtanizzat kelb minħabba raġunijiet ta' mġieba aggressiva.
   - Li sakemm il-konsulenti tal-imġieba jsiru liċenzjati, għandu jkun hemm vet ieħor li jiffirma l-każijiet tal-ewtanasja flimkien mal-kumitat eżistenti ta' tlieta.

2. **Spazju miftuħ imdawwar b'reċint għand l-Animal Welfare (l-Għammieri) għandu jkun** ipprovdut għall-klieb biex jiġru b'mod liberu, jeħlu l-enerġija, u dan għandu jservi wkoll għal skopijiet ta' osservazzjoni u taħriġ qabel dawn il-klieb jiġu adottati fi djar. Dan inaqqas il-ħtieġa ta' tant mixjiet għall-klieb, tal-bżonn ta' tant voluntiera, u għalhekk tonqos il-frustrazzjoni u fl-aħħar mill-aħħar jiġu evitati ċerti inċidenti.

3. **L-impjegati li jaħdmu mal-annimali għandhom jintgħażlu b'aktar attenzjoni.** Minbarra li jissodisfaw ċerti kriterji fil-prinċipju, huma għandhom jgħaddu minn test tal-kapaċità u jingħataw introduzzjoni u taħriġ regolari fuq il-post. Il-voluntiera għandhom jiġu valutati

skont l-esperjenza tagħhom u jingħataw ukoll taħriġ fuq il-post qabel ma jitħallew ikollhom kuntatt mal-annimali.

4. **L-AWD m'għandux jiddependi fuq il-voluntiera biex jipprovdu l-ħtiġijiet bażiċi bħall-mixjiet għall-klieb.** Il-voluntiera għandhom iservu biss bħala bonus wara li jkunu sodisfatti r-rekwiżiti bażiċi tal-persunal. L-uffiċjal tal-adozzjoni għandu jkollu għajnuna aktar affidabbli u konsistenti mill-impjegati. Fis-sitwazzjoni attwali, hemm wisq xogħol li qed jaqa' dejjem fuq persuna waħda – sitwazzjoni li mhix vijabbli fit-tul.

5. **Klieb li għandhom storja ta' mġieba aggressiva għandhom jitmexxew minn voluntiera / persunal esperjenzati,** li għandhom jilbsu *visibility vest* li tindika lil min ikun għaddej biex 'jibqgħu 'l bogħod'. Kull fejn ikun possibbli, dawn il-klieb għandhom ikunu akkompanjati minn żewġ persuni u jitlibbsu sarima (*muzzle*).

6. **Konsulent tal-imġieba / *trainer* kwalifikat u esperjenzat għandu jżur il-post fuq bażi regolari,** u mhux biss meta tinqala' l-ħtieġa li jiġu osservati l-klieb u jiġu identifikati xi problemi, qabel ma jinqala' xi inċident. Ir-rati tal-adozzjoni jistgħu jiżdiedu wkoll bl-aġġustament ta' kwistjonijiet żgħar bħall-ġbid jew ġiri 'l quddiem.

7. **Minħabba n-natura urġenti u l-ħtieġa ta' dan, il-Kunsill tal-Veterinarji Kirurgi għandu jagħti prijorità** lir-regolarizzazzjoni tal-konsulenti tal-imġieba u *trainers* taħt il-KAP 437 (4)(1b) tal-Att dwar is-Servizzi Veterinarji.

8. **Id-Direttorat għall-Ħarsien tal-Annimali għandu jkollu preżenza online biex jikkomunika mal-pubbliku.** Dan hu l-uniku mod biex jitjiebu l-livelli ta' fiduċja permezz ta' trasparenza. Dan għandu jinbeda bis-saħħa ta' website u paġna ta' Facebook aġġornati regolarment. Dawn il-portali għandhom jingħataw attenzjoni kontinwa, jiġu aġġornati b'aħbarijiet, jintużaw biex jiżdiedu l-adozzjonijiet u biex tingħata risposta għall-mistoqsijiet u t-talbiet tal-pubbliku.

9. **Il-ħolqien ta' ċentru ta' riabilitazzjoni li jindirizza speċifikament lill-klieb li għandhom imġieba aggressiva għandha tkun mira fit-tul.** Ċentru fejn il-klieb b'imġiba aggressiva jkunu jistgħu jgħixu fil-kumdità (mhux f'gaġġa żgħira), b'żona ġewwa u barra u fejn persunal kwalifikat jista' jinteraġixxi magħhom, u fejn isiru programmi ta' riabilitazzjoni li jieħdu aktar fit-tul.

10. **It-tnissil ta' klieb in ġenerali għandu jkun ikkontrollat ferm u l-liġi għandha tiġi emendata biex jiġu evitati lakuni u jitnaqqas it-tnissil irresponsabbli.** B'effett immedjat, huwa rrakkomandat li l-Ministru jeżerċita d-dritt tiegħu, skont l-Art. 43(1) tal-KAP 439 li jikkontrolla b'mod strett (jekk mhux iwaqqaf b'mod temporanju) it-tnissil u l-importazzjoni tal-Pitbull u tar-razez bully, tal-anqas sakemm is-sitwazzjoni tmur għall-aħjar, il-*breeders* jibdew jiġu valutati aħjar u liċenzjati, u l-pajjiż ikun f'pożizzjoni aħjar biex jilqa' lil dawn ir-razez.

INIZJATTIVI U ATTIVIITAJIET OĦRA

PUBBLKAZZJONIJIET OĦRA

Matul l-2020-2021, l-Uffiċċju tal-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali ppubblika u qassam 10,000 ktieb edukattiv lil studenti li jinsabu fir-4 u s-6 sena tal-iskejjel kollha inkluż dawk pubbliċi, tal-Knisja u skejjel privati. Ma' din il-pubblikazzjoni pproduċejna messaġġ b'vidjo li l-għalliema setgħu juru lill-istudenti tagħhom qabel jew wara t-tqassim tal-ktieb mingħajr ħlas.

Ikklikkja fuq l-istampi hawn taħt għal verżjoni diġitali tal-kotba.

FULJETT BIEB BIEB – IL-ĦAMES LIBERTAJIET
10,000 fuljett li jispjegaw il-ħames libertajiet tal-annimali tqassmu bieb bieb f'ċerti lokalitajiet.

WEBSITE AĠĠORNATA
www.commissioneranimalwelfarre.gov.mt
Inħolqot website għall-Uffiċċju tal-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali li tinkludi informazzjoni utli u interessanti. Fuq dan is-sit issa wieħed jista' jsib ir-rakkomandazzjonijiet kollha tal-Kummissarju, l-aħbarijiet reċenti, FAQs, links importanti u numri ta' kuntatt kif ukoll rapporti annwali.

PJATTAFORMI ĠODDA TAL-MIDJA SOĊJALI
L-Uffiċċju tal-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali issa għandu paġna fuq Facebook, profil fuq Instagram u kanal fuq YouTube. L-intenzjoni hija li nqajjmu aktar kuxjenza u għarfien bl-aktar mod modern possibbli – bl-użu tal-midja soċjali. Minn meta tnedew dawn il-profili, l-uffiċċju tella' aktar minn 300 post li laħqu eluf ta' persuni kuljum b'messaġġi differenti dwar informazzjoni relatata mal-ħarsien tal-annimali.
IKKLIKKJA FUQ IL-LOGOS BIEX IŻŻUR IL-PAĠNI

KONSULTAZZJONIJIET LEĠIŻLATTIVI
L-Uffiċċju tal-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali kkontribwixxa l-parir tiegħu għall-konsultazzjoni leġiżlattiva dwar r-regolarizzazzjoni tal-Faċilitajiet ta' *boarding* u *pet sitting*, leġiżlazzjoni dwar it-tnissil tal-klieb, leġiżlazzjoni dwar il-bestjalità, u diversi emendi oħra għall-Att dwar it-Trattament Xieraq tal-Annimali (KAP 439) u l-Att dwar is-Servizzi Veterinarji (KAP 437).

KAMPANJA ESTENSIVA TA' EDUKAZZJONI BIL-VIDJO
Ipproduċejna kampanja bil-vidjo li tikkonsisti f'10 filmati qosra (ta' 30 sekonda) u 6 filmati twal (ta' 2 minuti) li xxandret fuq l-istazzjonijiet nazzjonali tat-televiżjoni kif ukoll fuq il-kanali tal-midja soċjali. Il-filmati ġew maħduma bil-Malti u għandhom sottotitoli bl-Ingliż u bil-Malti. Is-suġġetti jvarjaw minn sjieda reponsabbli ta' klieb, sjieda responsabbli ta' żwiemel u qtates, il-ħidma tad-direttorat għall-ħarsien tal-annimali, x'inhu l-kunċett tal-ħarsien tal-annimali eċċ. Tista' tara l-filmati kollha hawn.

PR U VIŻIBILITÀ FUQ IL-MIDJA
L-Uffiċċju tal-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali deher direttament f'aktar minn 50 artiklu stampati u online. Aktar minn 50 artiklu ieħor ippubblikati semmew kwistjonijiet ta' annimali u ħarsien ta' annimali in ġenerali. Aħna pparteċipajna wkoll f'aktar minn 20 programm tat-televiżjoni u 1- programmi tar-radju.

SPEZZJONIJIET TAL-ANIMAL WELFARE
Matul is-sena l-Uffiċċju tal-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali ssottometta mijiet ta' talbiet għal spezzjonijiet mill-Unità ta' Infurzar tad-Direttorat għat-Trattament Xieraq tal-Annimali u kien involut b'mod attiv f'diversi każijiet ta' abbuż u ksur tal-Att dwar it-Trattament Xieraq tal-Annimali.

ASSISTENZA PUBBLIKA U INVOLVILEMENT MILL-PUBBLIKU

Ipprovdejna wkoll assistenza ta' kuljum lil individwi u kunsilli lokali li kkuntattjaw lill-Uffiċċju għal pariri prattiċi u interventi fil-ġestjoni ta' qtates li jiġru fit-toroq u annimali oħra fil-viċinat tagħhom. L-Uffiċċju investa f'aktar nases għal-qtates li qed jissellfu lil dawk li jitimgħu lill-qtates sabiex jaqbdu lil dawn il-qtates li jiġru fit-toroq, ħalli dawn ikunu jistgħu jinqabdu, jiġu kkastrati u jerġgħu jintreħew fiż-żona tagħhom (TNR – Trap, Neuter, Release).

RAPPORT DWAR IL-PETTING FARM TA' TA' QALI

Il-pubbliku ġenerali wissa lill-Uffiċċju tal-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali dwar diversi kwistjonijiet fil-Petting Farm f'Ta' Qali. Uħud mill-kwistjonijiet tressqu direttament lill-Uffiċċju permezz ta' email, waqt li oħrajn saru fuq il-midja soċjali, u qajmu sentiment ta' rabja fost il-pubbliku.

Wara li saru l-ispezzjonijiet meħtieġa, il-każijiet li tressqu għall-attenzjoni tagħna qatt ma rriżultaw bħala każijiet ta' negliġenza jew moħqrija, imma minħabba li l-Petting Farm huwa miftuħ għall-pubbliku, l-Uffiċċju tal-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali ħejja rapport biex isebbaħ l-ambjent ġenerali tal-annimali permezz ta' titjib, kif ukoll biex ikun hemm komunikazzjoni aħjar bejn il-farm u l-pubbliku li jżuru. Ir-rapport sħiħ jista' jinstab hawn.

MEMORANDA TA' FTEHIM

L-Uffiċċju tal-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali jinsab fil-proċess li jiffirma MOU ma' Ponte Ferries fejn intlaħaq ftehim ta' ħidma rigward iż-żoni li jilqgħu lill-pets fuq il-bastimenti l-ġodda. L-Uffiċċju ffirma wkoll MOU ma' Kommunità Malta sabiex tingħata għajnuna finanzjarja għat-titjib tax-xelter għall-qtates li jinsab fid-Direttorat għat-Trattament Xieraq tal-Annimali.

SESSJONIJIET FL-ISKEJJEL

Il-pandemija xekklet il-frekwenza regolari ta' attivitajiet u sessjonijiet li jitħejjew fl-iskejjel *live*, imma xorta waħda saru xi sessjonijiet *live* fi skejjel u skejjel tas-sajf mill-uffiċjali ta' promozzjoni fi ħdan l-Uffiċċju tal-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali. Biex nagħmlu tajjeb għat-telf tal-lezzjonijiet *live*, ikkollaborajna mal-Ministeru tal-Edukazzjoni biex tinħareġ ċirkolari lill-kapijiet tal-iskejjel kollha. Din inkludiet ukoll link għal messaġġ edukattiv ta' 5 minuti mill-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali, u ġie mogħti minn għalliema matul lezzjonijiet online u fiżiċi. L-għalliema setgħu wkoll jużaw lezzjoni rrekordjata li tinsab fil-lezzjonijiet irrekordjati ta' Teleskola fit-taqsima tal-PSCD.

Fil-bidu ta 'Ġunju, uffiċjali tal-edukazzjoni organizzaw kampanja ta' kuxjenza u edukazzjoni fil-Kulleġġ ta' San Injazju, dwar l-importanza li nitteggjaw il-pets tagħna. Matul din l-attività, tqassmu mijiet ta' tags għall-pets personalizzati bl-ismijiet tal-pets u n-numri ta' kuntatt tal-istudenti.

RAPPORT DWAR BAJJIET LI JILQGĦU L-KLIEB

L-Uffiċċju tal-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali wettaq eżerċizzju estensiv biex jikseb informazzjoni dwar il-kwistjoni ta' bajjiet li jilqgħu l-klieb f'Malta u Għawdex, mhux biss għax hemm nuqqas qawwi ta' bajjiet minn dawn, imma l-informazzjoni li għandna dwar dawk li jeżistu hija konfliġġenti.

Dan l-eżerċizzju wassal għall-konklużjoni li filwaqt li s-saħħa dejjem għandha tingħata prijorità, mingħajr dubju Malta, u b'mod speċjali Għawdex jinħtieġu aktar bajjiet li jilqgħu l-klieb. Jekk tassew nistennew li n-nies li jgħixu fil-gżejjer Maltin biex jittrattaw lill-klieb tagħhom bħala membri tal-familja, ma jistax jibqa' daqshekk diffiċli li huma jieħdu lill-klieb tagħhom biex jgħumu mal-bqija tal-familja. Ir-rapport sħiħ jinsab hawn.

INVOLVIMENT LEGALI U TAL-PULIZIJA
L-Uffiċċju ressaq diversi rapporti tal-pulizija li involvew it-trattament ħażin tal-annimali u attenda diversi sessjonijiet fil-qorti jew biex jipprovdi xhieda jew bħala osservatur biex jassisti lill-prosekuzzjoni. Flimkien mad-Direttorat għat-Trattament Xieraq tal-Annimali u l-Pulizija, bdejna l-ewwel prosekuzzjonijiet li jinvolvu lil klieb b'widnejhom maqtugħa (l-Art. 9 u 10 tal-KAP 439).

L-EWWEL PREMJU GĦALL-ĦARSIEN TAL-ANNIMALI
L-EWWEL PREMJU GĦALL-ĦARSIEN TAL-ANNIMALI
Tnieda l-ewwel Premju għall-Ħarsien tal-Annimali biex niċċelebraw l-aktar annimali kuraġġużi u maħbuba fuq il-gżejjer, kif ukoll il-persuni li jieħdu ħsiebhom. Dan il-Premju, organizzat mill-Ministeru għad-Drittijiet tal-Annimali f'kollaborazzjoni mal-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali, ġie organizzat ful-Jum Dinji tal-Annimali, l-4 ta' Ottubru 2021.

L-attività, li nisperaw li ssir waħda regolari fil-kalendarju nazzjonali tagħna, għandha l-għan li tqajjem kuxjenza, u tressaq lill-annimali u l-ħarsien tagħhom fuq quddiem fuq l-aġenda nazzjonali filwaqt li niċċelebraw is-suċċess ta' stejjer ta' annimali notevoli.

ARA L-WEBSITE U R-REBBIEĦA HAWN
ARA D-DISKORS TAL-KUMMISSARJU HAWN

ASSISTENZA LID-DIRETTORAT GĦALL-ĦARSIEN TAL-ANNIMALI
Sabiex b'xi mod tiġi allevjata l-kwistjoni ta' spazju fiż-żona tal-klieb fl-Għammieri (Animal Welfare), l-Uffiċċju tal-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali ffinanzjat l-kiri temporanju ta' numru ta' *kennels* privati biex jintlaqgħu klieb salvati, sakemm l-Għammieri jkun hemm aktar spazju disponibbli.

EŻERĊIZZJI TA' *MYSTERY SHOPPING* GĦALL-KONTROLL TAL-KWALITÀ
Matul t-tieni nofs tal-2021, l-Uffiċċju tal-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali wettaq eżerċizzju ta' *mystery shopping* fuq s-servizz 1717 tal-AWD – l-aktar is-servizz tat-telefon u l-livelli tal-effiċjenza tiegħu. Sejbiet u rakkomandazzjonijiet intbagħtu lid-Direttorat għat-Trattament Xieraq tal-Annimali.

L-Uffiċċju tal-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali wettaq eżerċizzju ta' *mystery shopping* ieħor biex tiġi evalwata r-rata ta' suċċess tal-adozzjoni tad-Direttorat għat-Trattament Xieraq tal-Annimali. L-Uffiċċju talab lista tal-adozzjonijiet kollha tal-klieb u l-qtates li saru mil-Animal Welfare matul l-2021 u ntagħżel persentaġġ każwali mill-adozzjonijiet u dawn ġew ikkuntattjati bħala *follow-up*. Fil-każijiet kollha nstab li l-adozzjoni kienet saret b'suċċess u fil-każijiet kollha minbarra wieħed, fejn l-annimal kien miet, l-annimali kollha kienu għadhom mal-familji adottivi tagħhom.

KONT TAL-BANK ĊENTRALI
Fl-2017 infetaħ kont mal-Bank Ċentrali ta' Malta f'isem il-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali li issa fih €17,500 f'donazzjonijiet. Il-pjan hu li dawn il-flus jintużaw b'mod aktar effettiv biex jinħoloq spazju addizzjonali għal aktar klieb li jinġabru mid-Direttorat tal-AW.

KOOPERAZZJONI
Bħal f'kollox, il-kooperazzjoni ma' entitajiet oħra fil-qasam hija ħaġa kruċjali. Matul l-2021, l-Uffiċċju tal-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali kellu laqgħat ma' diversi partijiet interessati sabiex jaqsmu ideat, jiddiskutu u jikkonvinċu. Biex insemmu uħud minnhom:

Għaqda Kuċċiera tal-Karozzini Maltin, Malta Society for the Protection and Care of Animlas (MSPCA), r-Rappreżentanti tal-Bdiewa, l-Association for Abandoned Animals (AAA), RMJ Horse Rescue, L-Assoċjazzjoni għall-Veterinarji Kirurgi, l-Għaqda Produtturi tal-Fniek, Vegan Prism, The Exterminator (Arnold Sciberras), L-Assoċjazzjoni għall-Kunsilli Lokali, Robert Spiteri – Konsulent tal-Imġieba tal-Klieb, l-Unità tas-CSR tal-HSBC, MCAST, Time for Change, Il-Kummissarju għall-Protezzjoni tad-Data, u l-Kummissarju għall-Organizzazzjonijiet Volontarji.

Saret ukoll laqgħa mal-Kummissarju tal-Pulizija u d-deputati tiegħu biex ikomplu jiġu allinjati l-operazzjonijiet meta d-Direttorat għat-Trattament Xieraq tal-Annimali jkunu jirrikjedu l-intervent tal-pulizija.

L-Uffiċċju tal-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali organizza wkoll laqgħa mal-Ministru Michael Farrugia u Dr Lydia Abela biex jiddiskutu l-possibilità ta' adozzjonijiet ta' pets minn anzjani.

Saru wkoll żewġ laqgħat mad-Direttorat ta' Parks Malta biex jiġi diskuss it-titjib għaż-żoni tal-klieb u l-Petting Farm ta' Ta' Qali.

IN-NOTA FINALI TAL-KUMMISSARJU

Ġejt maħtura bħala l-Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali fl-aħħar ġimgħa ta' Novembru 2020. Bis-saħħa ta' ħafna informazzjoni ta' sfond, għarfien espert u esperjenza li ksibt mill-attiviżmu u ħidma f'dan il-qasam, bdejt naħdem b'ħafna motivazzjoni u entużjażmu.

Għamilna ħafna progress u baqa' ħafna xogħol xi jsir, imma mingħajr dubju xejn ma' kien ikun possibbli mingħajr il-profiċjenza, il-kollaborazzjoni u l-motivazzjoni tat-tim inkredibbli tiegħi, kif ukoll il-pariri u l-għarfien li ksibt mingħand il-predeċessuri tiegħi l-eks Kummissarji s-Sur Emmanuel Buhagiar u l-Maġ. Denis Montebello. Nixtieq nirringrazzja wkoll lill-attivisti tal-annimali tant dedikati għal din il-kawża.

Matul i-sena kkonsultajt ma' diversi professjonisti li jħobbu l-annimali, li l-għarfien tagħhom kien indispensabbli. Ħafna offrew il-ħin u l-esperjenza tagħhom mingħajr ħlas, u mill-ġenerożità ta' qalbhom.

Fl-aħħar nett nixtieq nirringrazzja lill-pubbliku li jħobb l-annimali ,li l-appoġġ tagħhom, l-aktar fi żmien ta' intimidazzjoni, kien indispensabbli biex jinkoraġġini li nibqa' għaddejja.

Alison Bezzina (MA Lond)
Kummissarju għall-Ħarsien tal-Annimali